



Joroinen

***HYVINVOINTI-
SUUNNITELMA***

2021–2025

Joroisten kunta

JOROISTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA VUOSILLE 2021-2025

1. JOROISTEN KUNTASTRATEGIAN PAINOPISTEET JA LINJAUKSET

Joroisten kuntastrategia on valmisteilla. Kuntalain 7. luvun 37§:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon muun muassa kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen.

2. HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT JA SUUNNITELMAT

Joroisten kuntastrategia 2018–2022 (tulossa uusi)

Joroisten kiinteistöstrategia 2019–2025 ([pdf](#))

Vuokra-asuntostrategia 2020–2025 ([pdf](#))

Joroisten kunnan ilmasto-ohjelma ([pdf](#))

Varkauden ja Joroisten yhteinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021–2024 ([pdf](#))

Kotouttamisohjelma 2021–2025 ([pdf](#))

Valmiussuunnitelman yleinen osa ([pdf](#)) hyväksytty 16.3.2020

3. HYVINVOINTISUUNNITELMA

Joroisten hyvinvointisuunnitelma pohjautuu [laajaan hyvinvointikertomukseen](#).

Hyvinvointisuunnitelma sisältää arjen turvallisuussuunnitelman ja osallisuussuunnitelman.

Joroisten laajan hyvinvointisuunnitelman painopisteet ja tavoitteet vuosille 2021–2025 ovat:

- I. Päihteiden käytön ehkäisy ja mielen hyvinvointi
 - Alaikäiset ovat päihteettömiä
 - Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu
 - Aikuisten ja ikäihmisten mielenterveys vahvistuu
- II. Turvallisuuden vahvistaminen
 - Ketään ei kiusata
 - Väkivaltaa ei sallita
- III. Terveellisten elintapojen edistäminen
 - Terveyttä edistävä liikunta vahvistuu
 - Ylipaino vähenee
- IV. Osallisuuden vahvistaminen
 - Nuorten kokemus osallisuus vahvistuu
 - Kuntalaisia osallistavat ja vaikutusmahdollisuuksia lisäävät toimintatavat ovat käytössä
 - Vaikutusten ennakoarviointi päätöksenteossa (EVA) otetaan käyttöön

PÄIHTEIDEN KÄYTÖN EHKÄISY JA MIELEN HYVINVOINTI				
TAVOITE	HUOMIOI ERITYI- SESTI	TOIMENPITEET	VASTUUTA- HO	SEURANTA- INDIKAATTORIT
Alaikäiset ovat päihteettömiä	tupakka, nuuska, alkoholi, huumeet 8. ja 9.lk, lukio 1. ja 2. lk.	PAKKA-toimintamallin vahvistaminen yhteistyössä Varkauden ja Leppävirran kanssa Päihdeaiheiset vanhempainillat ja -tilaisuudet lasten arkiympäristöissä Camera Obscura-toimintamalli 12–17-vuotiaille Tupakkapolkumalli yläkoulussa Huumeet: - Viestintä eri huumausaineiden vaikutuksista ja kokeilun riskeistä - Huumeiden puheeksi otto - Päihteettömyyden tukeminen koko kunnan palveluissa ja puheeksi ottavan kulttuurin vahvistaminen - Ehkäisevän päihdetyön vuosikello	Varhaiskasvatus Koulut Hyvinvointipalvelut (nuoriso-, kulttuuri ja liikuntatoimi) Sote	Kouluterveyskysely: - Tupakoi päivittäin, % 8. ja 9. lk. - Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9.lk. - Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9.lk. - Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. - Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9.lk Kunnan omat mittarit: - Päihdeaiheisten vanhempainiltojen lukumäärä
Lasten ja nuorten mielenterveys vahvistuu (0–17 v)		- Lapset puheeksi-toimintamalli - Varhainen vuorovaikutus (VaVU) - Vahvuutta vanhemmuuteen - Parisuhteen puheeksi ottamisen työkalupakki - Strategiamenetelmä (ADHD) - Monitoimijainen yhteistyömalli	Varhaiskasvatus Koulut Hyvinvointipalvelut Sote	Sotkanet: - Mielenterveyden häiriöihin sairaalahoitoa saaneet 0–17-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä Kouluterveyskysely: - Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

		<ul style="list-style-type: none"> - Tunteiden Tuuli menetelmän vahvistaminen - Mielen terveyden puheeksi otot - Masennusseula RBDI-nuorille - Harrastustoiminta ja mielekäs tekeminen - Lapset puheeksi – toimintamalli - Koulupoissaoloihin puuttumismalli - Mielen terveyden vahvistamisen huomiointi varhaiskasvatuksessa ja koulussa - IPC-ohjaus- ja neuvontamenetelmä 		<ul style="list-style-type: none"> - Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneet % 8. ja 9 - Kokenut vahvaa positiivista mielen terveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista <p>Kunnan omat mittarit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - IPC menetelmäkoulutuksen käyneen henkilöstön määrä - Lapset puheeksi koulutuksen käyneen henkilöstön määrä - Lapset puheeksi keskustelujen määrä
Aikuisten ja ikäihmisten mielen-terveys vahvistuu		<ul style="list-style-type: none"> - Masennusseula (BDI) aikuisille perusterveydenhuollossa - Mielen terveydestaitojen vahvistaminen, (MTEA1) - Mielen terveys-osaamisen lisääminen (MTEA 2 aikuisten mielen terveyden ensiapu) - Mieliteko-ohjelman toimenpiteet 	Sote Mieliteko-ohjelma	<p>Sotkanet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mielen terveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25–64-vuotiaat / 1 000 vastaavan ikäistä - Psykiatrian laitoshoidon hoitopäivät 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä <p>Kunnan omat mittarit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - MTEA 2 koulutuksen käyneen henkilöstön määrä

TURVALLISUUDEN VAHVISTAMINEN				
TAVOITE	HUOMIOI ERITYISESTI	TOIMENPITEET	VASTUU TAHO	SEURANTA-INDIKAATTORIT
Ketään ei kiusata	4. ja 5.lk	- MiniVerso vertaissovittelemalli	Varhaiskasvatus Koulu	Miniverso -koulutuksen käyneiden määrä Kouluterveyskysely

		<ul style="list-style-type: none"> - KiVa Koulu - kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, KiVa-vastuuopettajat - Prokoulu-toimintamalli - Ankkuri ennalta ehkäisevän toiminnan moniammatillisen ryhmän konsultoinnin hyödyntäminen - Yhteisöllisen oppilashuollon vahvistaminen 	Ankkuri	<ul style="list-style-type: none"> - Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. - Vähintään yksi hyvä kaveri % 4 ja 5 <p>Kunnan omat mittarit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteisöllisten oppilashuoltoryhmien tapaamisten lukumäärä, jossa käsitelty kiusaamista
Väkivaltaa ei sallita	Vanhempien tai huolta pitävien väkivalta lapsiin	<ul style="list-style-type: none"> - Seksuaali-, tunne_ ja turvataitokasvatus nuorille - Väkivallattoman vanhemmuuden tukeminen - Puheeksi otto ja riskinarviointi - Ehkäise lähisuhdeväkivaltaa – puheeksi ottamisen ja ohjaamisen polku - Lähisuhdeväkivallan kartoituslomake, THL, on käytössä sotessa - HOTUS-hoitosuositus; lasten kaltoinkohtelun tunnistamisen menetelmät** - MARAK (moniammatillinen riskinarviointi vakavan parisuhdeväkivallan uhrien auttamiseksi) toimii yhteistyössä Varkauden kanssa - Ankkuri (perheväkivaltatyö, asiakkaiden ohjautumisen vahvistaminen) 	Sote Ankkuri	<p>Kouluterveyskysely:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan - Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista <p>Kunnan omat mittarit:</p> <p>MARAK työryhmien kokoontumisten lukumäärä</p>

TAVOITE	HUOMIOI ERITYISESTI	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	SEURANTA-INDIKAATTORIT
Terveyttä edistävä	8 ja 9.lk väh.1h / pv	- Neuvokas perhe	Varhaiskasvatus	Kouluterveyskysely:

liikunta vahvistuu	liikkuminen ja hengästyttävää liikuntaa Aikuisten tuki- ja liikuntaelinsairauksien ehkäisy	<ul style="list-style-type: none"> - Kävelyn ja pyöräilyn suosiminen - Matalankynnyksen liikuntapaikat - Liikkuva varhaiskasvatus, koulu ja opiskeluohjelmien ylläpitäminen (menetelmät käytössä) - Liikuntaneuvonta vähän liikkuville - Koulun kerhotoiminta - Urheiluakatemia-toiminta 	Koulut Hyvinvointipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> - Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % 8. ja 9. luokan oppilaista - Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8. ja 9. - Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista <p>Sotkanet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tuki- ja liikuntaelinten- sekä sidekudosten sairauksien vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % - Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi, ikävakioitu
Ylipaino vähenee	Yläkoululaiset ja lukiolaiset	<ul style="list-style-type: none"> - Painopolku toimii - Terveelliset ruokailutottumukset - Terveyttä edistävä liikunta - Liikuntaneuvonta 	Koulut Hyvinvointipalvelut Sote	Ylipaino, % 8. ja 9. lk. ja lukio 1. ja 2.lk.

OSALLISUUDEN VAHVISTAMINEN				
TAVOITE	HUOMIOITAVA ERITYISESTI	TOIMENPITEET	VASTUUTAHO	SEURANTA-INDIKAATTORIT
Nuorten kokema osallisuus vahvistuu	Erityisesti koulussa	<ul style="list-style-type: none"> - Kysytään mielipiteitä enemmän - Wilma kyselyt oppilaille - Ideariihet oppilaille - Oppilaskuntien toiminta (alakoulu, yläkoulu ja lukio) - Nuorisovaltuusto-toiminta - Yhteisöllisen oppilashuollon 	Koulut Hyvinvointipalvelut	Kouluterveyskysely: <ul style="list-style-type: none"> - Opettajat eivät rohkaise mielipiteen ilmaisuun oppitunnilla, % 8. ja 9. - Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9.lk (tutkimustiedon mukaan osallisuus lisää koettua hyvinvointia)

		tapaamisissa on opiskelijoiden edustus - Nuorten osallisuuden lisääminen-työpajat (Nuorisotalon osaamiskeskus)		
Kuntalaisia osallistavat ja vaikutusmahdollisuuksia lisäävät toimintatavat ovat käytössä		- Lapsiparlamentti tai vastaava on käytössä - Kokemusasiantuntijoiden hyödyntäminen - Kuvansin kyläyhdistyksen perustaminen	Koulut Hyvinvointipalvelut	TEA viisari, Kuntajohto: Palveluiden suunnittelu: - Kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen - Lapsiparlamentti tai vastaava
Vaikutusten ennakoarviointi päätöksenteossa (EVA) otetaan käyttöön		- Tehdään päätös ennakoarvioinnin käyttöönottamisesta - Käytön seuranta ja arviointi	Kuntajohto	TEA viisari: Ennakoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa, %

HYTE-kerroin

Kunnille otetaan käyttöön vuoden 2023 alusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen. HYTE-kerroin lasketaan siihen valittujen indikaattorien pohjalta. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella: toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista.

Tulosindikaattorit:

- Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista
- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan toimintaa väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, mittaavat laajasti pitkäjänteistä, suunnitelmallista tekemistä:

- Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä
- Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit
- Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus

- Kunnan palveluluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja
- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista info ind. 5331
- Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen
- Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille
- Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä
- Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen
- Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakoarviointiin
- Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa
- Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

Tällä hetkellä HYTE-kerroin euroa/ asukas on Joroisissa 18,3e (v.2021) ja HYTE-kerroin, 1000e on 85,7 (v.2021). ks. lisätietoja Joroisten hyte-kertoimista vuosina 2017-2021

<https://sotkanet.fi/sotkanet.fi/taulukko/?indicator=szbMKrHWNYxPs9bNCbLWDSuwNkx1AQpY65b7WZe7xxda65qAucbxZta6pta65vFGQA6IBkoZpvlZG6b5AhmprkCNzta6ubkA®ion=szZMAQA=&year=sy5zsjbR0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=202109301228>

Suunnitelman laatijat:

Anitta Korhonen, hyvinvointipäällikkö

Rauni Janhunen, kunnanhallituksen edustaja

Leena Kuusikko, palvelualuepäällikkö, terveysterveystoiminta

Satu Immonen, yhtenäiskoulun rehtori

Kirsi Toroi, varhaiskasvatuksen esimies

Minni Immonen, vastaava perheohjaaja, avoin varhaiskasvatus

Anne Hartikainen, johtava sosiaalityöntekijä

Teija Lipsanen, sosiaalityöntekijä

Säde Rytönen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri (tukena ja kommentoijana)